

Een goed begin...

'Pak je rekenboek!' zegt de juf uit groep 6, waar ik aan het observeren ben. Ik kijk rond en zie aan de lichaamstaal van een paar leerlingen dat hun 'lamellen' zijn dichtgegaan. *Weer dat stomme rekenboek, ik kan het toch niet ... Moet ik weer naar dezelfde uitleg luisteren, ik weet het zo onderhand wel ... Ik kan nou eenmaal niet rekenen!* En hoe de juf vervolgens ook haar best doet met een goede instructie, met extra materiaal, met extra aandacht, met feedback en complimentjes, door deze kinderen wordt er niets geleerd tijdens deze les.

Alles wat ze voor hen bedacht heeft, is vergeefse moeite. Zonde van haar tijd en energie. Bovendien worden de kinderen bevestigd in hun verwachtingen. *Zie je wel, ik heb weer alles fout ... Het is zo saai met zo veel uitleg, dat doet ze nou altijd ... Ik ben dom, waarom zou ik anders extra aandacht van de juf krijgen?*

Hoe kan het effectiever?

Ons brein besluit in een fractie van een seconde of we ergens aan meedoen of niet. Onze waarneming heeft een directe verbinding met het langetermijngeheugen. De woorden 'pak je rekenboek' zorgen ervoor dat kinderen onmiddellijk kunnen afhaken. Er wordt een laatje met negatieve ervaringen opengetrokken, de lamellen gaan dicht, er is geen verbinding meer, kinderen zijn ontkoppeld en er wordt niet geleerd.

Denk maar eens aan eigen waarnemingen. De geur, de aanblik, de naam, het geluid van iets zorgt er bij ons voor dat herinneringen uit het verleden onmiddellijk worden opgeroepen. Vervolgens betekent het dat we aanhaken of afhaken.

Het is dus belangrijk om de aandacht van een groep te vangen bij aanvang van een les. Voordat we met kinderen aan het werk kunnen, moeten de lamellen open. Als leerkracht wil je toch verbinding met elk kind? En het kind moet zin in de activiteit krijgen! Dit vraagt van leerkrachten enige creativiteit en vindingrijkheid.

Als ik na afloop met de leerkracht bespreek wat ik gezien heb, vertelt ze dat ze de reactie van sommige kinderen herkent. Als ik haar

Foto: Catorfotografie

uitleg wat bij de start van een les belangrijk is, vraagt ze of ze dan voortaan een goochelact of zo moet opvoeren bij elke nieuwe les.

Ik begrijp wat ze bedoelt, maar het betekent niet dat er een entertainer voor de klas moet staan. Het kan ook met simpele aandachttrekkers zoals een puzzel, raadsel of spelletje. Als alle kinderen maar verbonden, alert en nieuwsgierig zijn naar wat de juf te vertellen heeft. Doorgewinterde leerkrachten uit groep 1 en 2 weten hier alles van!

Na enige weken vraag ik aan haar of het inmiddels beter lukt om de lamellen van de kinderen bij rekenen open te houden. Aanvankelijk kostte het haar moeite om goede aandachttrekkers te bedenken, maar sinds ze ervaren heeft dat kinderen hierdoor beter aanwezig zijn bij de instructie, vindt ze dat de moeite waard. Bovendien lijkt het steeds gemakkelijker te worden om goede, originele openingen te bedenken.

Ze is enthousiast geworden en wil meer weten over de werking van het brein, maar wel gekoppeld aan de praktijk. Eric Jensen geeft in *Fierce Teaching* talloze voorbeelden om tijdens je lessen goed aan te sluiten bij de werkwijze van ons brein. Hij heeft trouwens meer bruikbare boeken hierover geschreven.

De eerste stap op de lange reis door ons brein naar het langetermijngeheugen kan alleen maar worden gemaakt met een open vizier. We kunnen niet leren met gesloten lamellen, net zoals we niet naar buiten kunnen kijken met de lamellen dicht. Daarom is een goed begin letterlijk het halve werk! <